

Ta ansvar för tånaglarna

Nu ska myten avlivas! Enligt Socialstyrelsen får sjuksköterskor faktiskt klippa patienternas tånaglar – oavsett om ryktet säger något annat.

Text PIA HELLSING

En dag i vintras fick sjuksköterskestudenten Louise Deshayes nog. Hon var trött på att se patienter med för långa tånaglar som försvårade mobiliseringen och ställde till med besvär. Hon var trött på att se kollegorna negligera problemet eller höra dem säga att de inte har befogenheter att klippa naglarna. Därför bestämde hon sig för att ta reda på sanningen. För Louise Deshayes som tidigare arbetat inom äldreomsorgen i närmare sju år var problemet inte nytt.

– Så länge jag kan minnas har jag på flera olika arbetsplatser fått höra att undersköterskor och sjuksköterskor inte får klippa tånaglarna på patienterna trots att det är högst relevant för deras välmående, säger hon.

Louise Deshayes berättar om en patient vars tånaglar växte flera centimeter utanför tån. Patienten skulle mobiliseras men kunde inte få in fötterna i skorna på grund av de långa tånaglarna. För henne var det uppenbart att patienten aldrig skulle ha råd att betala de cirka 500 kronor fotvård kostar och visste att patienten själv inte kunde nå ner till fötterna. Men ingen i personalstyrkan ville ta i problemet. När Louise Deshayes lyfte frågan vid ronden föll den mellan stolarna och patienten blev liggande.

EXPERT PÅ OMVÅRDNAD

– Som sjuksköterska ska du vara expert på omvårdnad och se till hela individen. Hur kan vi då bortse från att klippa tånaglarna när det så uppenbart ställer till med problem för patienten? undrar Louise Deshayes som får medhåll från Svensk sjuksköterskeförening:

– Vi måste ta tillbaka omvårdnadsansvaret för hela människan och där ingår även fötterna. Men jag tror att det här handlar om brist på kompetens gällande både hälsofrämjande omvårdnad och förebyggande metoder. Det

FOTO: NORDICPHOTOS

behövs fler specialistutbildade sjuksköterskor, fler goda förebilder och kollegor att reflektera med, säger kanslichef Birgitta Wedahl.

Efter mångårig frustration, ja, till och med ilska, började Louise Deshayes undersöka saken för att få ett svar. Ett gediget researcharbete utan klarhet följdes av ett mejl till Socialstyrelsen. Några veckor senare fick hon ett kort, entydigt svar av juristen Mathias Wallin:

– Det finns ingen författning eller skrift som handlar om att sjuksköterskor eller undersköterskor inte får klippa naglarna på sina patienter. Det är olyckligt om det florerar ett felaktigt rykte som leder till att behövande patienter inte får sina naglar klippta. Ryktet måste dementeras så att det inte sprids vidare, säger han.

Mathias Wallin funderar på om det kan vara lokala riktlinjer inom en verksamhet som kan vara bakgrunden. Enligt honom är det vårdgivaren eller verksamhetschefen som bestämmer vilka som utför olika uppgifter och ser till att

rätt kompetens finns för utförandet. Samtidigt säger han att det är anmärkningsvärt av vårdpersonalen att negligera patienternas fötter och tånaglar.

– Det medför ju också risker som kan ge allvariga konsekvenser. De kan i sin tur leda till Lex Maria- eller Lex Sarah-anmälningar som måste utredas, säger Mathias Wallin.

ÖNSKAR RIKTLINJER

Louise Deshayes känner sig i dag lugnad av svaret från Socialstyrelsen men önskar samtidigt att det fanns riktlinjer kring vad vårdpersonalen får och inte får göra med patienternas fötter. Men ett sådant klargörande är ännu inte aktuellt:

– Nej. Frågan måste vara större om Socialstyrelsen ska göra ett förtydligande, vilket jag bedömer att den inte är i nuläget. Men Louise Deshayes ska ha en eloge för att hon undersökte och ville lyfta frågan. Mer sänt! säger Mathias Wallin. ❧